

## הַלְכוּת תַּשְׁעָה בָּאָב סִימָן תַּקנ"א

### באר הגולה

צ טור מיום שהקצתה העיר ויש אומרים כנגד שבעים שנים. שהענין ק' תשובה אשכנזית בשם ספר חסידים. ר' בית יוסף לדעתו.

**שָׁאִין נִמְנָעִין אֲלֵא בִּשְׁבַת זו.** <sup>(א)</sup> וְיֵשׁ מִתְעַנִּים מִשְׁבַּעַה עֶשֶׂר בְּתַמּוּז <sup>(בא)</sup> עַד תַּשְׁעָה בָּאָב: הגה \* וְלַצֵּרֶךְ מִצּוּה שְׂרִי, וְלִכֵּן נִדָּה רֹחֲצַת וְטוֹבְלַת (מהרי"ל). וְאִפְלוּ אִם טוֹבְלַת לֵיל עֶשְׂרָה בָּאָב מִתָּר לָהּ <sup>(בב)</sup> לִרְחֹץ בְּעֶרֶב תַּשְׁעָה בָּאָב \* אִם אִי אֶפְשָׁר לָהּ לִרְחֹץ לֵיל עֶשְׂרָה (אגודה). וְנִרְאֶה דִּהּוּא הִדִּין אֲשֶׁה הַלּוֹבֶשֶׁת לְבָנִים יְכוּלָּה לִרְחֹץ מִעַט כְּדִרְכָּה בִּשְׂאֵר שָׁנָה, <sup>(בג)</sup> הוּאִיל וְאִינָּה עוֹשֶׂה לַתַּעֲנוּג רַק לַצֵּרֶךְ מִצּוּה. וְנִהְיִין שְׁלֹא לִרְחֹץ <sup>(בד)</sup> אֶפְלוּ בְּצוּנָן מִרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְאֵילֶךְ (תרומת הדשן סימן קג) <sup>(בה)</sup> וְאִפְלוּ בְּעֶרֶב שַׁבַּת שֶׁל חֲזוֹן אֶסּוּר לִרְחֹץ כִּי אִם רֹאשׁוּ וּפְנֵיו יִדְּיו וְרַגְלָיו, בְּצוּנָן (מהרי"ל ותשובת מהרי"ל סימן טו ובית יוסף). וְיֵשׁ מְקָלִים <sup>(בי)</sup> \* בְּחִפְפִּית <sup>(בז)</sup> הֶרֶאשׁ בְּחֻמִּין <sup>(בז)</sup> לְמִי שֶׁרָגִיל בְּכָךְ כֵּל שַׁבַּת: **יז.** <sup>(בכ)</sup> טוֹב לָזַהֵר מִלּוּמֵר <sup>(בל)</sup> שֶׁהֲחִינּוּ בֵּין הַמַּצְרִים <sup>(בט)</sup> עַל פְּרִי אוֹ עַל מַלְבוּשׁ, וְאַבֵּל

### באר היטב

וְדִי אִם מִחֲמִיר בִּשְׁבַּת חֲזוֹן. בִּשְׂרִי כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָּה כְּתֹב, רַבּוֹת בְּנוֹת כְּבוֹס בַּתְּשַׁעַה בָּאָב אַחֵר תַּצּוֹת וְהַעֲלַמְתִּי עֵינֵי מַהֵם, וְאִם בָּאִים לִשְׂאֵל צִרְיָךְ לְאֶסֶר לָהֶם. וְעַל זֶה כְּתֹב, תִּנְשִׂים נִוְתָנוּת לִרְחֹץ רֹאשֶׁם מִמִּנְחָה וְלִמְעֵלָה, וְזֻקְנִים הֶרֶאשׁוּנִים הִנְהִיגוּ זֶה כִּי מִשִּׁית נִוְלֵד בַּתְּשַׁעַה בָּאָב וְצִרְיָךְ לַעֲשׂוֹת זָכֹר לְגוֹאֵל, וְזֶה דְּרוֹקָא לְנִשְׂיָם, שָׁאִין יוֹדְעִין סֵפֶר לַהֲמָמִין בְּתַמּוֹת לְפִיכָךְ צִרְיָכִים חֻזָּק. אִם חָל תַּשְׁעָה בָּאָב בְּיוֹם חֲמִישִׁי אֶסּוּר לְכַבֵּס בְּיוֹם חֲמִישִׁי לְכַבּוֹד שַׁבַּת אֶפְלוּ מִן תַּמְנָחָה וְלִמְעֵלָה, וְ"וּ בֵּית יוֹסֵף דְּרָכִי מִשָּׁה וּלְבוּשׁ, וְהַפִּי"ח כְּתֹב דְּהִיּוֹם רַבִּיעִי עֶרֶב תַּשְׁעָה בָּאָב אַחֵר תַּצּוֹת שְׂרִי לְכַבֵּס לְכַבּוֹד שַׁבַּת דָּאִי אֶפְשָׁר לַהֲמָמִין עַד עֶרֶב שַׁבַּת מִפְּנֵי כְבוֹד שַׁבַּת, וְהוּא הִדִּין לְמִי שִׁיוֹצֵא בְּדֶרֶךְ לְמַרְחָקִים בִּשְׁבַּת זו מִתָּר לְכַבֵּס לוֹ בְּגִדֵי פִשְׁתָּן לְכַפָּה שַׁבְּתוֹת, וְדוֹדָאִי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַהֲמָמִין עַד אַחֵר תַּשְׁעָה בָּאָב, וּמִכָּל מְקוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי אִינוּ יְהוּדִי, עַד כָּאֵן לַשּׁוּנֵי. וְהִמָּנָן אֲבָרְתֶּם בְּסַעֲיָךְ קָטָן יֵח חוֹלֵק עַל תְּפִי"ח וְכַתֵּב דָּאִין הִתֵּר כָּלֵל לְכַבֵּס בְּיוֹם רַבִּיעִי וְכֵל שֶׁכֵּן לִיוֹצֵא בְּדֶרֶךְ דָּאֶסּוּר לְכַבֵּס לַצֵּרֶךְ שַׁבַּת אַחֵר, עֵינֵי שָׁם. וְעֵינֵי ט"ו סַעֲיָךְ קָטָן יֵד: <sup>(ג)</sup> הֶרֶאשׁ. אֲבֵל אֶסּוּר לִרְחֹץ בְּכִרְיַת וּמִים וְאֶפְר שְׁקוּרִין לו"ג, לְבוּשׁ. אֲבֵל לִרְחֹץ כֵּל גּוֹפֵה נִוְתָנוּת כֵּל אֶדָם אֶסּוּר, דְּרָכִי מִשָּׁה. וּמִי שֶׁטּוֹבֵל כֵּל עֶרֶב שַׁבַּת לִשְׁם מִצּוּה מִתָּר לְטַבֵּל גַּם בִּשְׁבַּת זו, שְׁל"ח. מִיָּהוּ, מִי שֶׁמְבַטְלָה לְפַעֲמִים מִפְּנֵי שְׂטָרוֹד בְּעַסְקִיו אוֹ מִפְּנֵי הַצָּנָה, גַּם עֲכָשׁוּ אֶסּוּר לְטַבֵּל, מִגֵּן אֲבָרְתֶּם. וְעֵינֵי ט"ו סַעֲיָךְ קָטָן טו: <sup>(ג)</sup> שֶׁהֲחִינּוּ. וּבִשְׁבָּתוֹת בִּינְיָמִין מִתָּר לְבוֹרֶךְ שֶׁהֲחִינּוּ, מִטָּה מִשָּׁה וּלְבוּשׁ.

חֲזוֹק בְּכַחֵי, וּמֵאֵן לִימָא לָן שְׁהִיא דְּכֵר מִצּוּה כו', וְהַשְׁכִּיב הַרְשָׁב"א מִה שֶׁאֲמַרְתָּ שֶׁכָּכֵר חָל הַנֶּדֶר וְאִתֵּר שֶׁחָל אֵין לוֹ הִתֵּר, וְדָאִי שְׁנָה גֵרִם לָךְ סוּגָה הַרְבֵּה, דְּאִדְרַבְהָ אֵין מִתִּירִין עַד שִׁחְחוֹל כו', וְהָקָא נִמִּי מִצּוּה אֵיכָא וְהָכֵל מְסַכְמִים בָּהּ שָׁאִין הַמְסַגֵּף יְכוּל לַעֲמֹד עַל דְּבָרֵי תוֹרָה, וְכִכֵּר אֲמָרוּ בִּר בִּי רַב דְּיָחִיב בְּתַעֲנִיתָא כו', וְהָכֵל לְפִי טַעֲמָן שֶׁל בְּנֵי אֲדָם, שֶׁשׁ אֲשׁוּכֵל פֶּת פִּתְלָח וּמִתְעַדֵּן, כְּדִנְיָאֵל וְחִכְרֵיו שֶׁאֲמָרוּ וְהִנֵּה לָנוּ מִן הַזֵּרְעוּנִים וְנִהְיָה טוֹבִים, וְיֵשׁ מִתְמוּנָגִין כְּשֶׁאֵינִן יוֹשְׁבִים עַל סִיר הַבִּשָּׁר, וְכֵל אֲחֵר עוֹשֶׂה לְפִי כַח שִׁמְצָאָתָא שֶׁכְּעָבוּ כו', עֵינֵי שָׁם, וְהוֹכָא בְּקֶצֶרָה בְּכָךְ הִפִּיחַ בִּיּוֹרָה דַּעַה סִימָן רַחַם וְנִשְׁכִּי' שָׁם. וְנִרְאֶה לְלַמֵּד מִזֶּה דָּגָם לַעֲנִין אֲכִילַת בִּשָּׁר וְשִׁתִּית וְיֵין הַמִּבְאָר לַעֲלִי סַעֲיָךְ ט וְיֵשׁ מוֹסִיפִין מִשְׁבַּעַה עֶשֶׂר בְּתַמּוּז כו', שָׁאִין לְתַלְמִיד חֲכָם שְׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה תְּדִיר לְתַפֵּס חֲמָרָא זו, אַחֲרֵי שֶׁרַבְנוּ הַרְשָׁב"א כְּתֹב לְדָכֵר בְּרִירו שָׁאִין הַמְסַגֵּף עֲצֻמו בְּזוֹה יְכוּל לַעֲמֹד עַל הַתּוֹרָה וְעַל הַסִּבָּרָא, אֲךְ מִרֹאשׁ חֹדֶשׁ עַד הַתַּעֲנִית אֵין לְהִקָּל מֵאֲחֵר שֶׁרַב הַעוֹלָם תּוֹפְסִים חֲמָרָא זו וְאֵיכָא לְמַחֵשׁ לַתַּקְלָה שֶׁמִּמֶּנּוּ יִרְאוּ וְיִלְמְדוּ חֵס וְחִלְיָה לְזוֹלֹז בְּזוֹה פְּעִילִי הַמּוֹן גַּם כֵּן, אִם לֹא שְׁמַרְיָשׁ בְּנַפְשׁוֹ שְׁמוּזִיק לוֹ מֵאֲכָלִי חֲלָב יְכוּל לְאָכֵל בִּשָּׁר עוֹף וְכַמוּ שֶׁכְּתִבְנוּ לַעֲלִי. וְעֵינֵי בְּאֵלִיָּה רַבָּה, מִינְקַת שְׁתִּינְיָק שֶׁלָּה חוֹלָה עַד שָׁרַע לוֹ כְּשֶׁאֲמֹר אֵינָה אוֹכְלַת בִּשָּׁר יֵשׁ לְהִקָּל: \* הֶרֶאשׁ. עֵינֵי בֹאֵר הִיטֵב, וְעֵינֵי בְּמִשְׁבָּצוֹת זָהָב שֶׁכְּתֹב, לֹא יִשְׁחִי לְנִהַר הַחֹר לִרְחֹץ כֵּל גּוֹפֵה בְּחֻמִּין כְּשֶׁחָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּעֶרֶב שַׁבַּת, וְחִפְפִּית הֶרֶאשׁ בְּחֻמִּין בִּשְׁבַּת חֲזוֹן וְהוּא עֶרֶב תַּשְׁעָה בָּאָב, לְכַתְּחֵלָה יַעֲשֶׂה קִדְּם תַּצּוֹת וּבְדִיעֲבַד יֵשׁ לְהִקָּל גַּם אַחֵר תַּצּוֹת שְׂרִי, עֵינֵי שָׁם, וְעֵינֵי מִגֵּן אֲבָרְתֶּם וּבִט"ו סַעֲיָךְ קָטָן יֵד מִה שֶׁכְּתֹב עַל דְּבָרֵי הַתּוֹסֵפּוֹת וְהִפִּיחַ יוֹסֵף, וְעֵינֵי בִּשְׂרִית אֵיתָן הַאֲזוּרִחִי סִימָן ג בְּזוֹה, וְעֵינֵי בִּשְׂרִי כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָּה בְּשֵׁם מַהר"י בְּרִנְיָא כְּתֹב יָד, הֶרֶאִי חֲלַשׁ וְהוֹפֵא צוּה לוֹ לִרְחֹץ כָּל יוֹם וְהִתְרַמִּי לוֹ לִרְחֹץ בְּשִׁבּוֹעַ שֶׁחָל תַּשְׁעָה בָּאָב בַּתּוֹרָה, וְלַמַּכְרֵת שֶׁהִגִּיעַ לַפְּרָקָה בַּחֹדֶשׁ תַּשְׁעִי הַחֲרָמִי גַם כֵּן לִרְחֹץ בְּחֻמִּין, דָּקֵל לְרִנְיָאָה שְׂרִי, עֵינֵי שָׁם, וְהִכְיָאוּ בְּאֵלִיָּה דְּבָה: \* שֶׁהֲחִינּוּ. עֵינֵי בֹאֵר הִיטֵב, וְעֵינֵי בְּרִי יוֹסֵף בְּשֵׁם תַּשׁוּבַת כַּעַל כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָּה חֲלָק בִּלְדוּנָהִים אֶסּוּר בְּשַׁבָּתוֹת

### משנה ברורה

אָזִי <sup>(א)</sup> מִתָּר לִרְחֹץ אִף כֵּל גּוֹפֵה בְּחֻמִּין, כֵּל מִי שְׂרוֹחֵץ תְּמִיד בְּעֶרֶב שַׁבַּת לְכַבּוֹד שַׁבַּת: **(ב)** וְיֵשׁ מִתְעַנִּים מִשְׁבַּעַה עֶשֶׂר בְּתַמּוּז. וְתַלְמִיד חֲכָם אֵין כְּדָאִי שִׁנְיָנָה בְּחֻמִּרָא זו, שֶׁמִּמְעַט בְּמַלְאכַת שְׂמִים, שָׁאִי אֶפְשָׁר שְׁלֹא יִתְמַעַט מִלְמוּדוֹ אֵיזָה שְׁעוֹת מִפְּנֵי הַתַּעֲנִית, וְצִרְיָךְ לְשַׁקֵּל מֵבִאנִין צֶדֶק בְּעִנְיָנִים אֵלוּ (שַׁעֲרֵי תַּשׁוּבָה, עֵינֵי שָׁם): **(בא)** עַד תַּשְׁעָה בָּאָב. עֵינֵי

לְקַמֵּן מִחֲסָב סַעֲיָךְ ב בְּהִגִּי"ה: **(בב)** לִרְחֹץ בְּעֶרֶב תַּשְׁעָה בָּאָב. כְּדִרְכָּה בְּחֻמִּין: **(בג)** הוּאִיל וְכו' לַתַּעֲנוּג. וְכֵן קָטָנִים שִׁישׁ לָהֶם חֲטָטִין בְּרֹאשֶׁן <sup>(ג)</sup> נִוְתָנוּת לִרְחֹץ בְּרֹאשֶׁן: **(גד)** אֶפְלוּ בְּצוּנָן. הִנֵּנוּ כֵּל גּוֹפֵה, אֲבֵל פְּנִיו וְרַגְלָיו שְׂרִי לִרְחֹץ בְּצוּנָן [נִאֲמָרוּנִים]: **(גה)** וְאִפְלוּ בְּעֶרֶב שַׁבַּת שֶׁל חֲזוֹן אֶסּוּר וְכו'. הִנֵּנוּ, <sup>(ג)</sup> אֶפְלוּ הִיָּה רָגִיל לִרְחֹץ כָּל עֶרֶב שַׁבַּת בְּחֻמִּין כֵּל גּוֹפֵה, אֶסּוּר בְּעֶרֶב שַׁבַּת שֶׁל חֲזוֹן לִרְחֹץ כֵּל גּוֹפֵה אֶפְלוּ בְּצוּנָן. וְלַעֲנִין טְבִילָה, <sup>(ג)</sup> הַנּוֹחֶה לְטַבֵּל כָּל עֶרֶב שַׁבַּת מִתָּר, וּמִי שֶׁמְבַטְלָה לְפַעֲמִים מִפְּנֵי טְרַדַּת עַסְקִיו אוֹ מִפְּנֵי הַצָּנָה, אֶסּוּר: **(צו)** בְּחִפְפִּית הֶרֶאשׁ בְּחֻמִּין. אֲבֵל לֹא בְּזוּ"ף וְלוו"ג' שְׁעוֹשִׂין מֵאֲפֹר: **(צז)** לְמִי שֶׁרָגִיל בְּכָךְ. וְעֵינֵי בְּחִי' אֲדָם דִּהּוּא הִדִּין דְּשִׂרִי פְּנִיו יִדְּיו וְרַגְלָיו בְּחֻמִּין לְמִי שֶׁרָגִיל בְּכָךְ כֵּל שַׁבַּת: **יז (צה)** טוֹב לָזַהֵר מִלּוּמֵר שֶׁהֲחִינּוּ. אִף עַל גַּב דְּאֶפְלוּ אֲבֵל מְבָרֵךְ שֶׁהֲחִינּוּ, מִכָּל מְקוֹם יָמִים אֵלוּ כִּיּוֹן שֶׁהֲזָמָן הַהוּא הוּא זְמַן פְּרָעוֹנוֹת אֵין כְּדָאִי לוּמֵר שֶׁהֲחִינּוּ לְזָמַן הַזֶּה. וְהִגֵּרָא בְּבִאּוּרוֹ חוֹלֵק עַל זֶה וְכַתֵּב דִּהּוּא חֲמָרָא יְתָרָא, וְכֵן הִט"ו מִפְּקַפֵּק בְּזוֹה, וְעַל כֵּן בִּשְׁבַּת אֵין לְהַחֲמִיר בְּזוֹה, דְּבִלְאָה הִכִּי <sup>(א)</sup> הִרְבֵּה אַחֲרוּנִים מְסַכְמִין לְהִקָּל בִּשְׁבָּת: **(צט)** עַל פְּרִי אוֹ עַל מַלְבוּשׁ. וּמִמְלֵא לֹא יֵאֲכֹל הַפְּרִי

### שער הציין

<sup>(א)</sup> הַפִּי"ח וְיֵשׁ וְדָרֶךְ הַחֲמִיּוֹם: <sup>(ב)</sup> לְבוּשׁ: <sup>(ג)</sup> אַחֲרוּנִים: <sup>(ד)</sup> אַחֲרוּנִים, וְהִנֵּנוּ, דְּרוֹקָא שְׁלֹא בְּחֻמִּין, בְּחֻמִּין בּוּדָאִי רַחֲמִיצָה שֶׁל תַּעֲנוּג הִיא: **יז** <sup>(א)</sup> (ט) מִטָּה מִשָּׁה בְּשֵׁם סֵפֶר חֲסִידִים לְכַבּוֹשׁ וְאַלְיָה רַבָּה וְדָרֶךְ הַחֲמִיּוֹם, וְהִנְאָוִן ר' עֲקִיבָא אֵיגֵר תְּבִיא בַּחֲדוּשֵׁיוּ בְּשֵׁם סֵפֶר בֵּית יְהוּדָא דִּהּוּא הִדִּין בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ דִּינוּ לָזֶה כְּמוֹ בִּשְׁבָּת:

**תַּרְנוּב:** ו. סְבוּן וְאֶפְרִי בִּינְיָה מַעֲרִיבִים בְּמִים (מַחֲמִיר נִקְוִי לְכַנְרִים).

לוח עמוד היומי: יום ה' יז תמוז תשס"ו \* יום י' כב סיון תשע"א \* ש"כ"ב כז אייר תשע"ו \* יום א' ה סיון תשפ"א \* יום ב' י אייר תשפ"ו